

PRESBITER

Áldott, békés,
szent karácsonyt
minden Kedves
Olvasonknak!

www.presbiter.hu

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XV. évfolyam 6. szám

BUDAPEST

2006. november-december

Marosvásárhelyi
konferencia
(6. oldal)

Gulyás Lajos
mártírelkész
(10. oldal)

Imádságok,
gondolatok,
versek

Érte van

Micsoda fény az éjszakában,
micsoda csillagfényes ének!

De a világ világossága
ez a felsíró, kicsi Élet,
gyermektestben e pici Fény.

Miatta oszlik el az éj...

A trónja még baromi jászol,
de érte van minden karácsony,
s nem jött el e Földre hiába.

Előbb ugyan gúny, szitok várja,
s két összerótt, fekete szálfa
öleli testét: a kereszt...

– De hiszek a feltámadásban...

Higgyétek velem ti is ezt!

Füle Lajos

Csillaglátó emberek

Alapige: Mt. 2,9-12

A karácsonyi történetben sokan szerepelnek. Augustus császárról, Heródesről, pásztorokról, katonákról, napkeleti bölcsekről olvashatunk a Szentírásban. De mindezek és még sok más ember közül a Jézus csillagát nem látta meg senki az égen, csak a keleti bölcsek. Pedig a csillag tündökölt mindenki számára láthatóan, és mégsem látták. Vajon miért? Mert nem

voltak csillaglátó emberek, mert mással voltak elfoglalva. Augustus a birodalma térképét tanulmányozta, Heródes az aranyait számolta, vagy a fia meggyilkoltatásának tervét latolgatta, a pásztorok a nyájukat figyelték, a katonák a

kardjukat élesítették, az írástudók a könyveket bújták. Elfelejtettek csillaglátó szemmel az Isten egére nézni. Csillaglátó ember ma is kevés van. Az Augustusok, Heródesek, pásztorok és katonák országában ma is nagyon ritkán néznek látó szemmel Isten felé az emberek. Nagyon leköt bennünket a magunk birodalma, hatalma, harca, a magunk nyája és elfelejtünk felfelé nézni.

A karácsony azért is olyan szívet melengető szép ünnep, mert ilyenkor a mi földi rohanásunk közepette megállít az Isten, s összegyűjt, hogy bár egy csodálatos este,

esetleg pár napon át felfelé nézzünk, az Ő szíve felé. Azt akarja, hogy csillaglátó emberek legyünk. Ezért szólította meg a pásztorokat angyalok énekével. Ezért bolygatta meg Heródes nyugalmát a bölcsekkel, ezért kerestette ki a jövendőlést az írástudókkal. Az ég felé akarta fordítani az emberek szemét. A pásztorok engedelmességgel, Heródes álnoksággal válaszolt. A csillaglátó keleti bölcsek pedig ebben a

kétfelé szakadt világban mentek boldogan Jézus felé. Nagy utat kellett megtenniük, pusztaságokon, erdőkön át, a kétszínű Heródest is útjukba ejtve, gyanútlanul, életükkel játszva haladtak Jézus felé. Messziről jöttek, de boldogan

és biztosan vándoroltak, Isten jele, Jézus csillaga vezette őket. Az elbizonytalanodott, csak földi dolgokra figyelő világban csillaglátó emberek voltak. Vajon miképp lettek azzá? Jó lenne tudnunk nekünk is, ha messziről érkezünk ide. Hátunk mögött talán betegség, gond, bánat, bűn, elötünk sok bizonytalanság van. Vajon merre vezet a jövő karácsonyig életünk útja? Vajon célba érünk-e? De jó lenne, ha nekünk is jelt adna, ha minket is biztos úton vezetne az Isten! Ha mi is csillaglátó emberek lehetnénk!

(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

A keleti bölcsek azért láthatták meg Jézus csillagát, mert tudták, hogy jönni fog, várták és figyelték. Isten vezetését, Jézus szeretett csillagát ma is csak azok veszik észre, akik figyelik, és akik várnak reá. Ma is léteznek ilyen csillaglító emberek. Vannak, akik nem csak a fegyverükre, a bosszúállásra, a pénzhajszolásra, a földi örömekre figyelnek, hanem mindezek felett Istenre. Akik úgy rendezik életüket, hogy legyen idejük Isten számára, azokat Isten vezeti. Ha kórházból, fogságból hazajöttél, érezted-e, hogy Isten nyitott ajtót? Ha igen, akkor csillaglító ember voltál.

Messzi vagy közeli munkahelyedről karácsonyra hazatérve tudtál-e oltalmáért hálát adni Istennek? Ha igen, akkor csillaglító ember voltál. Belekondult-e már úgy a szívedbe a harang hívogató hangja, hogy elfutotta szemedet a könny? Olvastál-e ott-hon Isten szavára vigyázva Bibliát? Volt-e olyan prédikáció, amikor azt érezted, hogy neked üzen az Isten? Ha igen, akkor csillaglító ember voltál.

Igaz, sokszor eltévesztjük szemünk elől a csillagot, néha utat is tévesztünk, és Heródes udvarába érkezünk. De a Jézusra vágyók, Jézust keresők újra megtalálják a csillagot, és nagy örömmel örvendeznek. A bölcsek szeme elől Heródesnél eltűnt a csillag. Akkor ragyogott fel ismét, amikor eltávoztak onnan. Mikor nem látjuk a csillagot, akkor rossz helyen vagyunk. De az övéinek megadja Isten az újra és újra felragyogó csillaglítás boldogságát. Ez a mi karácsonyi örömünk is. Jézus csillagsugár szeretetének fénye ragyog a karácsonyi gyertyákban, gyermekeink szemében, s az úrvacsora borcseppjeiben egyaránt. Jó most újra látni a csillagot, újra érezni Isten szeretetét és vezetését. Jó most újra Jézust várni, hívni, és vele találkozni. Jó most eljönni hozzá, mint a bölcsek, s letenni ajándékainkat. Aranyunk nincs, kicsi pénzünkkel keveset áldozhatunk érte. Hálaáldozatra való tömjénünk helyett jó mondani halkán: *köszönöm*, Jézusom, hogy meggyógyultam. *Köszönöm*, hogy megőrizted a férjem, feleségem. *Köszönöm*, hogy hazajött a gyermekem. A sebgyógyító mirha híján jó szeretettel bekötözni az egymás szívében ütött fájó sebeket. És jó megintenni Istentől, hogy Heródes udvarába, a gyűlölet, irigység és álnokság udvarába vissza többé ne térjünk, hanem menjünk haza más úton, a szeretet útján. Jó megérezni, hogy csillaglító embereként akar vezetni minket az Isten.

Dr. Csiha Kálmán

Az Ige körül

Viszály, harc, irigység – vagy imádság

Honnan vannak viszályok és harcok közöttetek? Nem a tagjaitokban dúló önző kívánságok okozzák-e ezeket?

Kívántok valamit, és nem kapjátok meg, öltök és irigykedtek, de nem tudtok célt érni, harcoltok és viszálykodtok. Mégsem kapjátok meg – azért, mert nem kéritek.

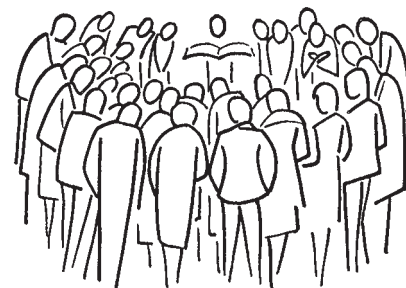
Vagy ha kéritek is, nem kapjátok meg, mert rosszul kéritek: csupán élvezeteikre akarjátok azt eltékozolni. (Jak 4,1–3)

Mielőtt részleteiben elemeznénk, hogy mire tanít minket Isten Igéje ezen a pár versen keresztül, egy szemüveget szeretnék ajánlani, hogy avval olvassuk a Szentírást, s benne a még oly ítéletes részeket is, mint alapigénk.

Ha szemüveg *nélkül* olvassuk, avval szembeülnünk, hogy semmit sem csinálunk jól. Az egész életünk egy nagy csőd: viszályok, háborúk, gyilkosságok, irigység, élvezet hajhászata... és még a szent dolgokat sem tesszük helyesen, még az imaéletünk is úgy, ahogy van, rossz. Gyakran az ígéhirdetések is ide futnak ki, itt akadnak el, hogy a világ, s benne a prédikációt hallgató gyülekezet bűneit szedik ujjhegyre. A lelkigondozás témája is gyakran a minél teljesebb bűnlajstrom felállítására korlátozódik. (A másik véglet persze az, amikor szelíd szavakkal nyugtatgatják a hallgatóságot, hogy 'jól van, nincs semmi baj, az Isten szeretet, majd megsegít a Jóisten... – de mostani témánk nem erről szól!)

S mit látunk, ha **feltesszük a szemüveget**? Meglátjuk a pálya szélén Jakab apostolt, mint egy edzőt, akinek a szíve együtt dobog a csapattal, aki szeretné minél sikeresebbé, minél eredményesebbé tenni a csapatot – és ha jól megigazítjuk a szemüveget, meglátjuk Jakab mögött az Atya Istent, akinek annyira a csapatért dobog a szíve, hogy tulajdon Fiát is odaáldozta érte.

Tehát Jakab edző úr áll a pálya szélén és figyel. Rámutat a hibákra, s rögtön megmutatja, hogy hogyan lehetne elkerülni őket. Hangsúlyozom, mint egy edző, és **nem** mint egy **APEH-ellenőr!** Az edző a csapatra figyel, abból szeretne minél többet kihozni – az APEH-ellenőr a **hibákra figyel**, őt nem érdekli a csapat. Azért figyel, hogy miután feltárta a hibát, **büntessen**. És Jakab apostol – a mögötte álló Szentlélekkel – különösen nem mint **ellenfél** figyel. Nem az a célja, hogy raj-

tapkva egy-egy bűnön, nyilvánosan **megalázza, megszegyenítse, lejárassa** ellenfelét.

Ezt a jobbító szándékú, velünk együtt érző, mentő szeretetet lássuk meg a Szentírás minden ítéletes Igéje mögött!

Közöttetek...

Elsőként a közöttetek szónál álljunk meg! „Honnan vannak viszályok és harcok közöttetek?”

Kik között?

Arra a zsidó-keresztyén közösségre utal Jakab, akiknek a levelet írta? Vagy arra a tágabb közösségre gondol, amibe a teljes zsidóság belefér Palesztinában, és a diaszpórában szerte a világon? Vagy tágíthatjuk a kört arra a pogány környezetre, amiben a levél olvasói éltek? Háborúság, viszálykodás, irigység, gyilkosságok az első bűneset óta mindig is jellemezték az emberi közösségeket. A „közöttetek” vonatkozik esetleg az egész embervilágra időben és térben? Úgy látom, hogy a „közöttetek” más-más módon vonatkozik mind a szűkebb hívó közösségekre, mind a teljes embervilágot magába foglaló nagy közösségre.

Honnan vannak...

Ezért teszi így fel a kérdést az Ige, hogy „*honnan vannak*” – mi az eredetük, kik követik el ezeket a közösség elleni bűnöket – és miért? A közösség tagjai? Vagy kívülről, a környező világból jönnek ezek a támadások?

Ha kívülről jönnek, akkor fogadjuk el, mint tény. Isten Igéje világosságban akar járni. A bűntől átitatott világ ilyen! Nem is tud mást tenni. Ezért figyelmezteti Jézus az Őt követőket, hogy *báránként fognak farkasok közé kerülni, és az Emberfiának sincs hova fejét lehajtania*.

A hívó ember és hitetlen környezete közt törvényszerű, hogy legyen háborúság, hisz a hitetlen világ gyűlöli Jézust is, és a követőit is (Jn 15,18). Tehát nem a minden áron való békekesség érdekében, mindenféle harc ellen emeli fel figyelmeztető szavát Jakab. Harc lesz. Viszálykodás lesz. A kérdés az, hogy **honnan vannak** viszályok és harcok közöttetek?

Önző kívánságok

És itt tér rá Jakab apostol a *diagnózisra*. A harcok gyökere az **önző kívánság**. Ha ez a külső világból jövő indulat, nincs mit tenni vele. Ha lehet, kerüljük el, de vegyük tudomásul, hogy Krisztus követése gyűlöletes a világban.

Lesznek ütközések, lesznek üldözések.

Ha viszont a viszálykodás a hívők közt lép fel, akkor nézzük meg, mi a gyökere!

Isten nem akarat nélküli bábokat teremtett. A kívánságot is beleteremtette az emberbe. Kívánatosá teszi, hogy Jézust kövessük, kívánjuk elhagyni a bűnt, s kívánunk elköltözni és Krisztussal lenni – Pál apostolhoz hasonlóan (Fil 1,23). Nem a kívánsággal van tehát baj, hanem csak az önző kívánsággal. Mi a jellemzője az *önző* kívánságnak?

Két tulajdonságára mutat rá itt Jakab: Egyrészt Isten helyett az ÉN kerül a középpontba, s így nem Isten dicsőségét szolgálja, hanem az egyén élvezeteit. Másrészt ezáltal ellenséggé, akadállyá, vagy élvezetünket szolgáló tárggyá válik minden más ember, így az önző kívánság vagy úgy károsítja meg a másikat, hogy ténylegesen elvesz tőle valamit, vagy úgy, hogy nem engedi valamihez hozzájutni a másikat. Tehát az önző kívánság egyrészt Isten dicsőségét lopja meg, másrészt meglopja a másik embert.

Nem kérétek... rosszul kérétek

Az önző kívánságok diagnózisa után jöhet a *terápia: kérjétek!*

Kérjünk, de mit? Kérjünk, de hogyan?

Az Úr Jézus megtanított minket imádkozni, s ha megfigyeljük, az egész Miatyánk egy kérésgyűjtemény. *Kérjük*, hogy szenteltessek meg az Atya neve, jöjjön el Isten országa, legyen meg az Ő akarat. *Kérjük* a mindennapi kenyeret, és a mindennapi bűnbocsánatot, és *kérjük*, hogy óvjon meg a kísértések közt, illetve szabadítson meg a gonosztól... és az egész többes szám első személyben van! *Mi együtt, a Krisztus teste csak olyat kérjünk, ami Istent dicsőíti, és a közösséget építi!*

A magunk szükségleteit felesleges újra meg újra felsorolni. „*Ne mondjátok: Mit együnk? – vagy: Mit igyunk? – vagy: Mit öltünk magunkra? Mindezt a pogányok kérdezzétek; a ti mennyi Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre.*” (Mt 6,32)

A mi utunk tehát – a viszálykodás, a harc, az irigység helyett – a kérés. A kérések helyes megfogalmazását pedig Jézus Krisztustól tanulhatjuk meg.

Te, presbiter testvérem, kérsz, vagy viszálykodsz?

Mit szoktál kérni?

Dr. Viczián Miklós

NÖVEKEDÉS A MEGSZENTELŐDÉSSEN (I.)

- Szeretem a hazámat, az időt, amiben élek, mert ISTEN pont itt, pont ekkor adott feladatot. Ezért naponta imádságban, elcsendesedésben keresem az Ő akaratát az életemben. Nem pártokban gondolkozom, hanem a Biblia szerint: ki a gazda, ki a cseléd, ki a sáfár?
- A családom a szeretetem gyakorló helye, ha itt megbukok, akkor csendesedjek el, mert nagy a baj! (*fontos 5Móz 6,4-9.*)
- Békességem van, bárhogy dobálja a szél életem hajóját, a horgony biztos, mert az a mennyországban van.
- Tudok megbocsátani és más bocsánatkérését elfogadni (*Luk 6,27-28.*)
- Nagyon jó érzés adni, nyitott leszek a rászorult emberek felé! Testi-lelki rászorultságra érzékeny vagyok.
- Tudok mások örömének örülni, hálát adni, az örömöm forrása ISTENNÉL van (*Fil 4,4-7.*)
- Istenfélelmem van, nem akarom elkövetni a bűnt. (*Fil 2,12., Jak 4,7.*)
- Fáj a bűn, ha elkövettem, minél előbb szabadulni szeretnék a bűn terheitől (*Jak 5,16.*)
- Igen fontos az imaéletem, a napi csendességem.
- Alázatos lelkületű vagyok, Istennek szeretnék tetszeni, az Ő teremtménye vagyok, az Ő tervébe szeretnék belesimulni. Számomra elkészített programját keresem az életemben, mert tudom, hogy ez a boldogságom titka. (*Fil 2,1-11.*)
- Vannak testvéreim, akikkel imaközösségben vagyok, ezt nagyon szeretem, mert itt találok testvérekre, barátokra, akikkel együtt építem már itt a földön ISTEN országát.
- Meg tudom hallgatni a hozzám fordulókat, mint ahogy ISTEN is hallgatja imádságainkat. Nem kell tanácsolni, közbeszólni, kiigazítani a másikat, csak imádkozni érte, míg beszél hozzám.
- Adakozó lelkületű vagyok, leszek. (*Malakiás 3,8-12.*)

Dr. Judák Endre

Örök Karácsony

*Úgy jöttem el a messi korból,
hogy senki nem tartott velem.
Lábam nyomán hó csikordult,
baráttalan, testvértelen
jártam utam, örömré vágyva,
s nem volt igaz karácsonyom,
az álmok csillogó palástja
ronggyá silányult vállamon.*

*Így ért el ISTEN, s életembe
vakító fénycsóvát dobott,
mikor lelkemhez ért a LELKE,
remegtem, mint a pásztorok.
Megtartót látni Betlehembe
nagy félelemmel mentem én.
Ötvennyolc éve... énekelve
áldom, csodálom azt a fényt.*

*A fényt, mi bennem egyre árad,
s öröm lesz, parttalan öröm.
Nem kétnapos megújulást ad,
múlton, jövőn is átsöpör,
s tűnik előle balga álom,
hiú vágy, karmos fájdalom...
Köszöntelek, örök karácsony,
mindennapos karácsonyom.*

*Sodor e szent öröm magával,
esztendők áldás-árja hajt,
mint holt kavics, a tiszta árban
alámerül a bűn, a baj.
Testvér-köröm, népes családom
lebeg a lágy hullámokon...
Köszöntelek, örök karácsony,
mindennapos karácsonyom.*

Füle Lajos

1 PERC ISTENNEK GONDOLAT NEKED

DECEMBER

24. **ÁDVENT 4. VASÁRNAP – SZENT ESTE**
Annak a Gyermekeknek a születése minde-
neknek a nagy változását, változhatósá-
gát jelentette be: Ő az egész emberiség-
nek üdvösséget és megváltást hozott. Jé-
zus Krisztus születéséért Isten az egész
embervilágot visszafogadja, nem csak
egyesekeket. (D. Bonhoeffer) – „*Aki hisz a
Fiúban, örök élete van*” János 3,16.

25. KARÁCSONY ELSŐ NAPJA

Ki ünnepli igazán a karácsonyt? Aki
minden erőszakosságot, minden dicsősé-
get, minden tekintélyt, minden hiúságot,
minden gőgöt, minden önzést végre le-
tesz és ott hagy a jászolnál. A Gyermekek
embertől született. A Fiút az Isten adta.
Ez a világ megváltásának a titka. Min-
den, ami elmúlt, minden, ami eljövendő,
Őbenne találkozik. (D. Bonhoeffer) –
„*Kibocsátotta Isten az Ő Fiát, ...hogy
elnyerjük a fiúságot*” Galata 4,4.5.

26. KARÁCSONY MÁSODNAPJA

A pásztorok és a napkeleti bölcsek nem
úgy állnak a jászolbölcső mellett, mint
megtért bűnösök, hanem egyszerűen
mint olyanok, akiket odavonzott ez a böl-
cső, s Az, Aki benne nyugszik. (D. Bon-
hoeffer) – „*Amikor meglátták a csillagot,
igen nagy volt az örömük. Bementek a
házba, meglátták a gyermeket anyjával,
Máriával, és leborulva imádták őt*” Má-
té 2,10-11.

31. ÓÉV NAPJA

Isten Igéje igénybe veszi az én időmet.

Isten maga lépett be az időbe, s azt vár-
ja tőlem, hogy Neki adjam az én időmet.
A keresztyén élet ugyanis nem a pillana-
toknak szól, hanem az egész földi idő-
nek, amit kimért számomra Isten. (D.
Bonhoeffer) – „*Míg időnk van, csele-
kedjünk jól...*” Galata 6,10.

2007. JANUÁR

1. ÚJÉV NAPJA

Micsoda nagyszerű kilátás: az előttd ál-
ló évben egyetlen nap sem múlik el Isten
jóságá nélkül! – „*Az Úr szeretetével tele
van a föld*” Zsoltárok 33,5.

7. VASÁRNAP

Állandóan tudatában kell lennünk annak,
hogy életünk hangosabban beszél, mint
minden szó. – „*Az igaz ajak mindig áll-
hatatos, a hazug nyelv pedig egy pilla-
natig sem az*” Példabeszédek 12,19.

14. VASÁRNAP

Semmit ne tarts vissza abból, amit Isten
követel meg tőled. Ha önként odaadod,
biztos lehetsz abban, hogy Ő kamatostul
adja vissza. – „*Aki elhagyta házait vagy
testvérét, atyját vagy anyját, gyermekeit
vagy földjeit az én nevéért, sokszoro-
sát kapja, és az örök életet örökli*” Máté
19,29.

21. VASÁRNAP

Az az erő kell nekünk, ami nem magunk-
ból adódik, hanem ami hordoz minket
minden nap. – „*Nagyon korán, szürkület-
kor felkelt, kiment, elment egy lakatlan
helyre, és ott imádkozott*” Márk 1,35.

28. VASÁRNAP

A szeretetlenség istentelenség, mert Is-
ten maga a szeretet. – „*Szeressük egy-
mást, mert a szeretet Istentől van, és aki
szeret, az az Istentől született, és ismeri*

*az Istent. Aki pedig nem szeret, az nem
ismerte meg az Istent: mert az Isten sze-
retet*” 1János 4,7-8.

FEBRUÁR

4. VASÁRNAP

Nem a jó elképzelések, tervek visznek
előre minket, hanem az, ha számolunk
Isten ígéreteivel. – „*Simon, Simon, íme,
a sátán kikért titeket, hogy megrostáljon,
mint a búzát, de én könyörögtem érted,
hogy el ne fogyatkozzék a hited: azért,
ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait*”
Lukács 22,31-32.

11. VASÁRNAP

Mindenkiben nagy a szabadságvágy. De
az Isten nélküli szabadság a magunk csi-
nálta bálványoktól függő szolgálathoz
vezet. – „*Mit kívánsz, mit tegyek veled?
A vak ezt mondta: Mester, azt hogy lás-
sak. Jézus ekkor így szólt hozzá: Menj el,
hited megtartott téged. Az pedig nyom-
ban látni kezdett, és követte őt az úton*”.
Márk 10,51-52.

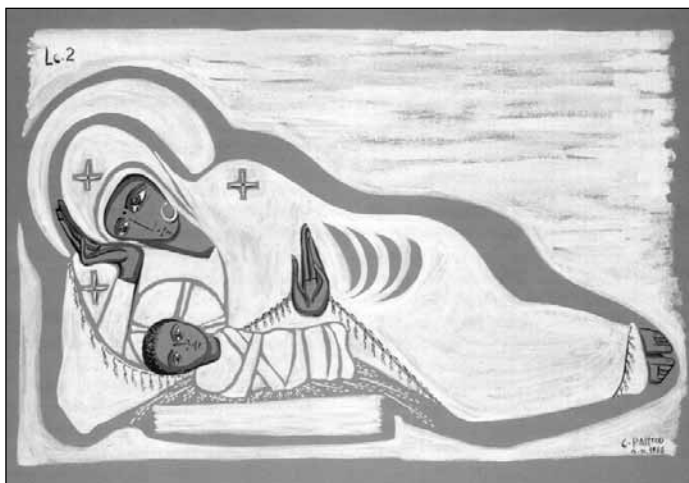
18. VASÁRNAP

Nem az a legfontosabb, amit mi mondunk
Istennek, hanem az, amit Ő akar monda-
ni nekünk. – „*A hatalmas Isten, az Úr
szól, és hívja a földet... Hallgass, népem,
most én beszélek!*” Zsoltárok 50,1.7.

25. VASÁRNAP

Sokszor, sokat beszélünk a bűnök elleni
harcról, de sokkal kevesebbet a szerete-
tért folytatott küzdelemről. – „*Csakhog-
y a Krisztus evangéliumához méltóan vi-
selkedjétek... hogy azt halljam rólatok,
hogy megállotok egy Lélekben, egy szív-
vel, együtt küzdve az evangélium hité-
ért*” Filippi 1,27

Dr. Békefy Lajos

Karácsonyi gondolatok

Luther

Ahol Krisztus van, ott van a világosság is. Az egyetlen fény mind-
annyiunknak Krisztus: Ő tud és akar is minden helyzetben taná-
csot adni nekünk és segíteni rajtunk.

*

Kierkegaard

Uram! Adj nekem vak szemeket
Azokra a dolgokra, amelyek nem változtathatóak!
S adjál tisztán látó szemeket,
Hogy meglássam minden igazságodat!

(Ford. DRBL)

KONFERENCIÁK

Marosvásárhely

VIII. „Kárpát-medencei Keresztkötődések Konferencia”
(Marosvásárhely, 2006. október 20–22.)

A Marosi Református Egyházmegye Bod Péterről elnevezett diakóniai központja adott otthont e különös nevű, kevésbé ismert, sokadik ilyen nevű konferenciának. E mostani tanácskozás egyetlen témája: „Mezőség esélyei”. Marosvásárhelytől északra eső, százszor száz kilométeres – két vármegyényi területről van szó. A református egyház egykori legvirulóbb területéről. Határában fekszik: Kolozsvár, Torda, Marosvásárhely, Szászrégen, Beszterce, Dés. A szó szoros értelmében minden falu felett őrködött a református templom és iskola. Katedráikon lelkészek, tanítók százai tanítottak. Püspöktermő, tudósok százait útra bocsátó lelki és szellemi közösség. Ez táplálta lelkiekben egész Erdélyt. Jutott belőlük bőven Magyarországra is. Tavasz Sándor, Barcsay Jenő, Kórh Endre, Wass Albert, Sütő András, s megannyi szellemóriás bölcsőhelye. Ámde!

Török hadjáratok tizedelték. Tatárok koncolták. A maradék reménycsírákat hajtó népre pedig a legkeresztényibb Habsburg császárok rászabadították Basta és Rabutin zsoldosait, akik irgalom és számolás nélkül irtották a falvakat. (Mint egy mai kertész a levéltetveket.) Holttestek tízezeit hagyták maguk után, meg tervszerűen hamuvá égetett falvakat.

Mezőség halastavainak száza Norvégia halászatával vetekedő eredményt adtak. A gondozatlan halastavak eliszaposodtak. Ennek következtében még az éghajlat is megváltozott. A mai dombok kopárak. Az újra odatelepített emberek pedig már nem magyarul szóltak, és nem a Heidelbergi Kátén nőttek fel. Aszu diaszpórává vált az egykori ciglék és gyeppüvidék autochton magyar ajkú népessége.

Néhány kiragadott példa: Balla község templomát lebontották és szétbordították. Parókiájából kocsmá lett. Nagyercsén a gyönyörűséges templomnak 1, azaz egy híve van. Ettől függetlenül a védett völgyekben imponáló létszámú és lelkeségű gyülekezetek vannak, melyek esetenként csuda dolgokra képesek.

A két éve elhunyt, áldott emléké Kövesdi Kiss Ferenc – Makkai Sándor-díjas lévita-néptanító, a Presbiteri Szövetség hatásaiban is örökös

tiszteletbeli tagja – hatalmas munkáját a Kráter Kiadó adta ki Budapesten. „Riadóra szól a harang!” Megelőzően a Szövetség a „Még szólunk a harangok” kis és népszerűbb műve elindította nemcsak a gondolkodást, de a cselekvés vágyát is.

E sorok írója ismertette Kövesdi Kiss Ferenc szellemi hagyatékát. (A „Polisz” 2007. februári száma közli teljes terjedelemben.) Majd mintegy húsz szakmai előadás hangzott el. A geológiát, meteorológiát, a történelmet, a szociológiát, a közgazdaságot a tudományok jeles szakemberei képviselték. Egyes előadások között mezősegi származású művészek képviselték az éneket, a lírát, a szépművészetet! *Kilyén Ilka, Gáthy Bódi Tamás, Czippóth Géza.* A református értékeket és életet *Vetési László és Zöld György* mutatták be.

A tanácskozás résztvevői a Vártemplom istentiszteletén vettek részt. Ugyanezen a napon avatták a Vártemplom fundusán az ’56-os kopjafát, s tartották az erdélyi ’56-osok bajtársi közösségének romániai találkozóját. Jövőre készülni és érte munkálni méltósággal és eréllyel tudnak Erdélyben. Megköszönjük a jóslatot! Öt év múlva Erdély és Románia egésze lekörözi Magyarországot. Itt lejtmenet, ott ötödik sebesség.

P. V

Kisvárd

Az öröm csodálatos ajándékáról szeretnék most bizonyosságot tenni előttetek. Leborultam az én Drága Jó Uram elé és kértem, küldje el az Ő Szent Lelkét, ajándékozzon meg engem az Ő Szentlelke üzenetének tolmácsolásával, amely végtelen örömet szerzett nekem, ami nektek is örömet szerez alázatos könyörgésem után. Ezt az éneket kaptam: Úr Jézus mely igen drága, a te igédnek világa, mely bölcsés tévén az elmét, Szüli az Úrnak félelmet. Gerjeszd föl most indulatunk: hogy míg igédre hallgatunk, végyen bennünk épületet a Hit, Reménység, és Szeretet. Tégy bölcsékké, tégy szentékké.

Testvérek! Hát nem csodálatos, hogy az Úr nap mint nap mennyi örömmel megajándékoz minket, csak mi nem figyelünk oda. Folyton aggodalmaskodunk ahelyett, hogy csak a jót, és a szépet ismernénk meg másik embertársunkban, hogy együtt örülhetnénk, hogy a mi drága jó Urunk újra megajándékozott egy nappal. Meghosszabbította részünkre a kegyelmi időt,

hogy hitben megerősödvé, szeretetben megdagodva térhessünk haza.

Hogy meglássák rajtunk testvéreink, hol is voltunk, mennyi-mennyi lelki örömmel megdagodva, boldogan értünk haza, hogy ezen a konferencián megtapasztaltuk a legnagyobb kincsemnek örömet, amit emberi mértékkel fölmérni nem lehet: az Atya, Fiú, Szentlelke, teljes Szentháromság, egy igaz Isten szeretetét, amit jól véstetek a szívetekbe! Amire nagyon vigyázzatok, szeretteiteknek örökiül hagyjátok! Ez lesz a legértékesebb örökség számukra, amit szívből kívánok, egész életüket kísérje végig. Azért kérlek titeket, örüljete az Úrban! Ismét mondom: örüljete, hogy az Úr Jézus szeretetén át ezen a csodálatos konferencián egymásra leltetek. Ahol sok-sok lelki örömben volt részetek. Amellyel a földön a leggazdagabbak, legboldogabbak lehettek, ha nap mint nap az Úr Jézusra figyeltek, és a tőle kapott örömeinek örültök és ennek a drága kegyelmi aján-

déknak az erejével a Sátánt az életetekből kiűzték.

Halleluja! Úgy legyen, drága testvérek! Órákon át lehetne beszélni, hogy naponta mennyi örömben van részünk, ha az Úr Jézusra figyelünk. Ha ezekre az örömekre egymás figyelmét fölhíva tovább adnánk, nagyon boldogok lehetnénk már itt a földön, és majd egykor oda-fönt az Örök Hazában, ahol remélem, mint örvendező keresztyének találkozunk! Úgy legyen! Örüljete az Úrban, ismét mondom: örüljete! Az Úr Jézus azért halt meg értetek, hogy ti ne síró, hanem örvendező keresztyének legyetek, akiket Ő megváltott drága vérében, az örök élet örömeivel megáldott titeket, és hiszem, mindannyian az övéi vagyunk. Így hát örüljete az Úrban!

Ismét mondom: örüljete!

Kolozsvári Kiss Lászlóné

(Elhangzott Kisvárdán, a 15. Nemzetközi Presbiteri Konferencián.)

BIZONYSÁGTÉTELEK

Szatmárnémeti

Szatmárnémetiben szeptember 1–2-án tartotta kétnapos konferenciáját a Partiumi Presbiteri Szövetség.

A nyitó istentiszteleten *Tőkés László* püspök Ézs. 8 és Luk 27,31 alapján hirdetett Igét. Igehirdetés után *Sípos Miklós* esperes, a Németi Egyházközség lelkésze házigazdaként üdvözölte az egybegyűlteket, megköszönve püspök úrnak a részvételt, aki kezdeményezője volt a Presbiteri Szövetség megalakulásának. Köszöntötte *László Kálmánt*, a Presbiteri Szövetség elnökét, *dr. Szabó Dánielt*, a Magyarországi Presbiteri Szövetség elnökét, *Merlás atyát* a katolikus egyház képviselőjében, és nem utolsósorban a megjelent presbitereket, külön kiemelve a Református Gimnázium legfiatalabb presbitereit.

Ezt követően a konferencia az egyházközség gyülekezeti termében folytatódott. *Tatár Miklós*, a Szatmár Megyei Református Presbiteri Szövetség elnöke köszöntötte a vendégeket, eredményes munkát kívánva. **Apadó nemzetünk lelki válsága** címmel *Flóra Gábor*, a Partiumi Egyetem professzora tartott előadást. Általános romániai helyzetet mutatott be gazdasági és szociológiai megvilágításban. Rámutatott a gazdasági és politikai oligarchia pozíciójára, amelyet a régi nomenklatura kaparintott meg. A nemzeti kisebbségek mind számbelileg, mind gazdaságilag apadtak, illetve az értelmiségiek elvándorlásáról beszélt. Erősíteni kell a közösségi tudatot. Az önszerveződés hiányára is rámutatott. A presbitereknek azon kell munkálkodniuk, hogy akik eltávolodtak, térjenek vissza szüleik vallásához. Ezután kérdések és hozzászólások következtek, amelyek sok tekintetben kiegészítették a nagyszerű előadást.

Szilágyi Éva, a szatmári református gimnázium igazgatója rámutatott arra, hogy a presbitereknek abban lenne szerepük, hogy gazdaságilag hozzájáruljanak a közösségek fellendítéséhez. El kell küldeni a partiumi egyetemek hallgatóit falvakba, hogy az egyetemen tanultakból előadásokat tartsanak a falvak nepei között, hogy a kis közösségek gazdaságilag átalakuljanak. *Nagy József*, a Nagybányai Egyházmegye főgondnoka a helyi gazdasági megerősítés szükségességéről beszélt, s arról, hogy a partiumi egyetemek diákjai segítsenek a kis településeknek egyes pályázatok megírásában, és foglalkozni kell a presbiterek összefogására való neveléssel.

Tőkés László elmondta, hogy nem is a számbeli növekedés a fontos, hanem az a jó, ha megvan az arány a fiatalok és az öregek között. Minden gondnok és főgondnok megválasztása alkalmával tűzzön ki célokat, amelyeket majd megvalósít. Például: földet nem adunk el, ha valaki meghal és nincs örököse, a legközelebbi rokonnak legyen elővásárlási joga. A partiumi líceumok diákjait küldjük ki legátusként és szoktassuk rá őket a népszolgálatra. Az iskolának van a legnagyobb ereje, ha jó tanárai vannak.

Dr. Szabó Dániel ismét nagyszerű szónoklatával lelkesítette a résztvevőket. A szellemi

hozzátéve Dani bácsi élményekben gazdag beszámolóit, a téma teljesen ki volt merítve”.

Venter Miklós Aradról feltette a kérdést, vajon melyik réteg fiataljai vándorolnak ki többen: a templomba járók, vagy az onnan távol maradó, mert ha nemzeti és gazdasági hitük erősebb, akkor itthon maradnak. Presbiterképző bibliórákat kell tartani, s a presbiter ne csak lélekben legyen azon jelen. Olyan presbitereket kell választani, akikben erős a hit, vannak olyan presbiterek, akik vasárnaponként hiányoznak a templomból.

Pesti János Zilahról elmondta, hogy dr. Szabó Dániel hozzászólásai akár egy

évre szóló feltöltődést jelentettek. Hozzunk létre egy gazdasági csoportot a Presbiteri Szövetségben belül és tanuljuk meg öseinktől a biogazdálkodást. Példának hozta fel a zsoboki gyülekezetet, amely malmot, farmot működtet, s hogy ne szűnjenek meg a magyar iskolák, árva gyermekek nevelését vállalták.

Kovács Zoltán székelyhídi főgondnok szerint minden presbitériumnak stratégiát kellene kidolgoznia. Oda kell figyelni a közelgő presbiteri választásokra, hogy a megfelelő emberek kerüljenek megválasztásra. Vannak olyanok, akik feladják hitüket, de

haláluk közeledtével ősi templomukat keresik.

Tóth András sarmasági főgondnok elmondta, hogy a presbiter a lelkipásztor társa kell legyen, hiszen nagyon sok a lelki válságban levő ember, és a presbiter körzetének is a lelkipáldozója kellene legyen.

Tatár Miklós, a Szatmári Presbiteri Szövetség tagjaként úgy látja, hogy e mostani találkozó célja, hogy összefogásra, hitéletre és szociális munkára buzdítsa az embereket.

Rápolti Béla szatmárnémeti presbiter azt fájlalta, hogy a mai fiatalok nem körültekintőek párválasztás terén. Nem elsődleges szempont a magyarság megtartása. A gyerekeknek pedig olyan neveket adnak, hogy a gyülekezet sokszor felszisszen, amikor meghallja.

A záró istentiszteletre ismét átvonultunk a templomba, ahol dr. Kozma Zsolt lelkész hirdette az Igét.

Istentisztelet után a Wesselényi Kata nőszövetség tagjai vártak bennünket a gyülekezeti teremben megterített asztalokhoz. *László Kálmán* szövetségi elnök köszönetet mondott mindenkinek az áldozatos munkájáért, a vendégfogadásért.

Medve A. Sándor

áramlatok kell dolgozzanak bennünk. A puritánusok nagy újtásokat hoztak egyházunk életében, a presbiterek megjelenésével megkezdődött az egyenlőségen alapuló megbeszélések fóruma. Azon kell munkálkodnunk, hogy a szándék jusson el a megvalósításig. Kárpátalján három magyar gimnáziumot sikerült nagy nehézségek árán alakítani, ehhez az kell, hogy ne mindig nemet mondjunk, hanem keressük a megvalósítás lehetőségét. Nagydobronyban közös mezőgazdasági szövetkezetet alakítottak, amely most a falu öregek házáat látja el élelemmel.

Az első nap *Kerekes József* missziói előadó tanácsos Márk evangéliumának 7. részéből tartott áhítatával fejeződött be.

Másnap *Fodor László* egyházmegyei főjegyző tartott reggeli áhítatot Dán 12,3 alapján.

Apadó nemzetünk lelki megújulása címmel *dr. Kozma Zsolt* tartott előadást. Talán sokan „csodálkoznak azon, hogy mindkét előadó azonos témáról beszélt, de ez így volt teljes. Míg az első nap a tudományon alapuló előadást hallgattuk, másnap nem kevésbé tudományon alapuló, de szabadon megfogalmazott, anekdotákkal tarkított előadásban volt részünk. Ehhez

BIZONYSÁGTÉTELEK

Debrecen – Tégláskert

A Debreceni Református Egyházmegye Presbiteri Szervezete minden hónapban továbbképzést (konferenciát) tart. Kivétel a nyári 2-3 hónapos szünet.

Most az őszi indulást – továbbképzést – a szervezet Debrecenben, a Tégláskerti Református Missziói Egyházközség új templomában tartotta. A megjelenteket *dr. Nagy Mihály* területi elnök üdvözölte, *Vas Sándor*, az egyházközség lelkipásztora tartott áhítatot. *Széles Lajos* részletesen beszámolt a Kisvárdán megtartott kárpát-medencei országos presbiteri konferencián elhangzottakról.

Vas Sándor ismertette az egyházközség és a templomépítés történetét. A tégláskerti városrész lelkigondozását évtizedek óta a Debrecen Kistemplom-Ispotályi Egyházközség látta el. Ebben az időszakban az istentiszteleteket rendszerint a kertváros általános iskolájában tartották. Nem volt sem lelkési hivatal, sem gyülekezeti terem, sem lelkészlakás. Egyházi döntés alapján 2000. január 9-én, a Protestáns Pátens kinyilvánításának évfordulóján helyezték el az új református templom alapkövét.

Az építészeti tervet *Csete György* Ybl- és Kossuth-díjas mérnök készítette, segítségére voltak *Dulánszky Jenő*, *Nagy István*, *Nagy Iringó* és *Kőszeghy Attila*. Az építmény kivitelezője a Proép 2000 Kft. volt.

A templom végleges formájának elérése rö-

gös utakon haladt. Az ünnepélyes alapköletelt követő két esztendő után pénzügyi okok miatt a kivitelezés folyamata megszakadt. Az anyagi nehézségekből való kilábalást követően, 2003 őszén ünnepi eseménynek minősült a tornyok helyükre való beemelése. Majd a külső és belső munkák kivitelezése folytatódott.

Az épület két nagy egységre bontható: a földszint a lelkészlakásnak ad helyet, míg különböző helyiségek is elhelyezést nyertek. Az épületet körbeölelő földfeljáró kényelmes fel-

járást biztosít a mozgássérülteknek, az időseknek és a babakocsival érkezők számára. A felső szinten van a gyönyörű templombelső.

A tégláskerti gyülekezet az 1930-as években szerveződött. Debrecen lelkészei jártak ki, és tartották az istentiszteleteket, vallásórákat, bibliórákat és egyéb alkalmakat. A hívek már korábban is szerettek volna templomot építeni, és az imádkozó, vágyakozó gyülekezetet Isten 2005. január 9-én ajándékozta meg e templommal, amely április 1-jétől mint önálló missziói egyházközség kezdhette el működését. A református lakosság 10 százaléka egyháztag, és 5 fős presbitériumot választottak. A vasárnapi istentiszteleteken közel 50 fő van jelen.

A tizenévesek konfirmációja mellett jelentős számban vannak felnőtt konfirmáltak. A különböző alkalmak minden korosztályt érintenek. A templomszentelés 2000. július 8-án volt.

„*De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elveszünk, hanem a hitiei, hogy életet nyerjünk.*”

Széles Lajos

Szentmártonkáta

Ünnepi istentisztelet keretében adott hálát a szentmártonkátai gyülekezet október végén azért, hogy a templom tornyába óra került. De egyáltalán említésre méltó esemény ez a 21. század elején, amikor mindenki karján órát hord, és egy lakásban legalább 3-4 óra található? Bizony az! Ez a gyülekezet majd 200 évet várt erre az órára. Kezdődött avval, hogy a református gyülekezet évtizedeken keresztül lelkipásztor nélkül várt a Türeلمي rendezetle (Reformátusok lapja XII. évf. 6. sz.), hogy végre ismét lelkészt választhasson és templomot építhessen, majd az 1785-ben épült templom negyven évig várt a toronyra. A torony gondos építői már kihagyták az óra helyét, de csak az üres félkör mutatta a múltó időt mindmostanáig. Számomra ez az óra Isten ígéreteit példázza. A mi földi óráink egy perc alatt egy percet haladnak előre, s ha valamire várni kell, néha már ez is hosszúnak tűnik. Az Atya órája másképp jár! Néha megvárakoztat. Már a Biblia első lapjain megígéri a Megváltót, de csak több mint ezer oldal múlva jelenik meg emberi testben. Aki nek ezer esztendő egy nap, annak a 200 év alig öt órányi idő!

„Bizony, hamar eljövök” – olvassuk az Úr Jézus ígérteit a Szentírás utolsó lapján. Emlékeztesse erre a község lakosságát és az átutazókat ez a toronyóra!

„Ámen. Jöjj, Uram Jézus!”

Lelik Berta

Dr. V. M.

Sólyomkővár

„*Íme eljönnek a napok, azt mondja az Úr, és új szövetséget kötök*” (Jer 31,31). Ezzel a bibliai idézettel kapta meg meghívóját minden egyházközség a Szilágysomlyói Református Egyházmegye 2006. augusztus 19-én Sólyomkőváron megtartott II. Presbiteri Konferenciájára.

Nem csak a hely volt festői, de gyönyörű napsütés fogadta a meghívott vendégeket. A nyitó istentiszteleten Igét hirdetett *Csüry István* főjegyző. *Lukács József* esperes és *Tóth András* elnök köszöntése után *dr. Juhász Tamás* rektor tartott előadást *A református egyház az unió küszöbén* címmel.

„Bemegyünk egy házba, az EU-ba. – mondta az előadó. Be tudjuk-e vinni sorsunkat, évszázados hagyományainkon nyugvó egyházunkat, hitünket?” Karácsony Sándort idézve, szólt arról, hogy a „magyarság egymagában európai érték”. A rektor úr azzal zárta előadását, hogy „igazi európaiságunk az, hogy hozzáteszük a mi magyarságunkat, tudásunkat pedig mások javára fordítjuk.”

A református egyház missziói feladata az unió küszöbén volt a témája a soron következő előadásnak. *Kerekes József* missziói előadó-tanácsos arról beszélt, hogy a gyülekezetek feladata orvosolni az egyház és a társadalom megosztottságát. Missziói parancs: „Tegyetek tanítványokká minden népet” – mégpedig a következő módon: *láttni Jézust, láttatni Jézust és látszani Jézus mellett*. Ezen szolgálatok érdekében el kell kezdeni a gyülekezeti missziót és a belmissziót. Szükség van a konferenciákra, ahol egymás hite által épülünk.

Bogdán Zsolt zilahi esperes arról érkezett, hogy milyen hatással van egymásra két egymás mellett élő népközség. Továbbá beszélt az unió pozitívumairól és negatívumairól.

Gondolatokban gazdag és építő hozzászólások után szeretetvendégségen folytattuk a beszélgetést. A Presbiteri Szövetség elnöksége ezúton is köszönetet mond minden jelen volt konferenciázónak, akár előadóként, akár résztvevőként tisztelte meg a tanácskozást.

KONFERENCIÁK

Agrárszociális misszió EU szeminárium

2006. 10. 22-27. között tanulmányúton vett részt a Missziói Iroda agrárszociális missziót végző delegációja Strassbourgbán, a baden-württembergi Waldenburg-Hohebuchban és a Linz melletti Kremsmünsterben. Utazásunkat összefoglalólag Európa-szemináriumnak nevezhetjük, mert célja a mezőgazdaság, a vidéki térség ügyének európai szinten való megismerése volt.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani *Rudi Job* nagytiszteletű úrnak, az EKD (Németországi Protestáns Egyház) vidéki kérdésekkel foglalkozó európai munkaköre vezetőjének, aki nagy odaadással állította össze számunkra a programot, valamint a *P. Tóthné Szakács Zita* nagytiszteletű asszony vezette Missziói Irodának, amiért az agrár-szociális missziót, így a tanulmányutat is, teljes erőből támogatják.

Az Európa-szeminárium résztvevői: *Benedek Szilveszter* agrármérnök-hallgató, pópresbiter, *Dr. Judák Endre* egy. docens, presbiter, *Károlyi Róbert* gazdálkodó, presbiter, *Magyar László* okl. kertész-üzemgazdász, zsinati képviselő, *dr. Sándor Endre* lelkész és *Tóth Zoltán* lelkész, méhészt betekintést nyertek a Európai Egyházak Konferenciájának, az Európai Parlament, az EKD gazdaegyesületének és népfőiskolájának, valamint számos német és osztrák családi gazdaság munkájába.

Ezt az alábbi okokból tartjuk különösen fontosnak:

1 A magyar társadalomnak még számottevő hányadában él az a protestáns társadalmi felelősségvállalásra nézve szégyenteljes elképzelés, hogy az állam, illetve az EU majd az emberektől függetlenül megold minden problémát. Meg kell ismernünk az európai intéz-

ményeket – esetünkben különös tekintettel az agráriumra, mert nekünk, keresztyéneknek részt kell vennünk a munkában, illetve kapcsolatban kell lennünk képviselőinkkel. Ne feledjük, hogy az EU alapításában meghatározó szerepet játszottak a keresztyén politikusok és köztisztviselők!

Az Európai Parlamentben történt látogatásunk során, ahol *Olajos Péter* képviselő úr fogadott minket, majd *Glattfelder Béla* képviselővel és *dr. Kelemen Attila* romániai, erdélyi megfigyelővel is találkoztunk, az Európai Néppárt magyar képviselőinek ülésén bemutatásra került az agrár-szociális misszió, az említett képviselők pedig felajánlották segítségüket a gazdáknak az EU agrárpolitikájának aktualitásairól való tájékoztatásában az agrár-szociális konferenciák keretében. E témában egyébként minden, a Magyar és az Európai Parlamentben, s a Mezőgazdasági Bizottságban lévő képviselőt meg kívánunk keresni.

2 Waldenburg-Hohebuchban a gazdaegyesület munkájának (gazdák lelki gondozása, vidék és város partnersége, népfőiskolai előadások) megismerése, valamint a számos, a területen kívül egyéb feladatot (ökoenergia-termelés, agrár-környezetgazdálkodási programok, helyi feldolgozás és értékesítés) is ellátó családi gazdaságban tett látogatás pedig sok ötletet adott az e témában megvalósítandó magyar modellnek.

Hohebuchban fogadott minket *Dr. Clemens Dirscherl*, az EKD Tanácsának agrár-szociális ügyekért felelős megbízottja, valamint a helyi egyházak és agrárium több szereplője. Külön köszönet illeti *Völker Willnow* mérnök urat, aki *Rudi Job* nagytiszteletű úrral együtt végig kí-

sért bennünket az úton és barátsággal, segítséggel volt hozzánk.

3 Itt is megmutatkozott, hogy keresztyén hitünk milyen stabil alap: közösségben francia, német és osztrák testvéreinkkel tanulhattunk egymás eredményeiből és problémáiból, s a sok baj ellenére reményeséget ad nekünk is, akik a vidéki Magyarország felemelkedéséért szeretnénk tenni Isten szent Igéje és az agrártudomány által.

Isten reményt adó és minket reformátusként, magyarként, európaiként munkára hívó ígérete: „Amíg csak föld lesz, vetés és aratás soha meg nem szűnnek...” (1Móz 8,22) alapján elkötelezve magunkat a szubszidiaritás (a problémák helyi szinten kerüljenek megoldásra) elve alapján egy, a Teremtést védő, ökoszociális és multifunkcionális (a mezőgazdaság nem pusztán ártermelő ágazat, hanem agrár-környezetgazdálkodási feladatokat is ellát) mezőgazdaság iránt, melyben az egyes embert is meg kell lássuk, Isten áldását kérve, az Ő dicsőségére szolgálni kívánjuk egyházunkat és népiünket az agrár-szociális misszióval, melynek keretében további konferenciákat, tanulmányutakat kívánunk szervezni és egy missziós füzet kiadását is tervezzük.

Benedek Szilveszter

Karácsonyi monológ

*Kétezer éve nem kopott fényed.
Benned megújul a fáradt élet.
A jászolbölcső még ma is vonzó
És békességet gazdagon ontó!*

*Hogy van hát mégis, hogy nem kell kincsed?
Oldanál pedig sok-sok bilincset,
Oszlatnál ködöt, szülnéd a békét,
S élővé tennéd szívek reményét!*

*Karácsony Ura, bocsáss meg nekünk,
Hogy bár élő vagy – nélküled élünk.
Ihletnél, mégis nélküled járunk,
Nélküled nyomott, s riadt az álmunk!*

*Ünneplünk ugyan, de mit ér szavunk,
Ha hétköznapunkkal ellened vagyunk!?
Aranyunk, mirhánk, tömjénünk mit ér,
Ha hitet jótett csak néha kísér?*

*Karácsony Ura, könyörülj mégis,
Ne csak ítélezz, – kegyelmezz, védj is!
Glóriád fényét igya be lelkünk,
Hogy ne halálra – életre menjünk!*

*Add, hogy szeretve, s hűséggel járjunk,
Te légy az életünk, Te légy az álmunk!
Emeld a völgyet, törd le a szirtet,
S dicsőségedbe fogadj be minket.*

Ürögdí Ferenc

XX. századi „gályarab”-prédikátorok

Gulyás Lajos

(1918-1957)

A hűséges barát és szolgatárs: Kövy Zsolt nemcsak emléket állít a hit és hazaszereget mártírjának (*Hazádnak rendületlenül*, Kálvin-kiadó 1999), de történésként lépésről lépésre nyomon követi azt az életutat, mely a győri börtön bitófáján ért fájdalmas véget. A győri börtönudvarról is látható a református templomtorony csillaga. Ez utat mutat! Meghátárlásra nemcsak a bitófa sejtelve, de a hízelgő forint és autómárka is készíthet... Halálosan komoly intelem a „Légy híve mindhalálig...” – Csak az üdvözlő, aki mindvégig állhatatos. 1957 december 31-én reggel Gulyás Lajos levéli lelkipásztor elindult a hűségesek útján. Előtte 30-án este néhány elbukott „klerikus” átvette a legmagasabb állami kitüntetések. A „hatalom” egyik kezében „alma”, a másikban „korbács”.

Gulyás Lajos lelkipásztor és vádlott társai ügyében még megismerésre várnak Pataky László győri lelkész feljegyzései és szóbeli közlései is. Hiszen többször is volt alkalma találkozni a fogollyal. Tőle tudjuk, hogy a szovjet Viszinszkijt példaképének tartó véres szájú, szadista ügyész: Grátz Endre érvényesülése „nagy lehetőségnek” tartotta a pert.

Ismernünk kell Levél, Mosonszentjános, Mosonmagyaróvár ötvenes évekbeli társadalmi légkörét. Mi maiak hajlamosak vagyunk arra, hogy a kései „pán-európai piknik” romantikus csengésű nevéből kiindulva nézzük e térséget. Akkoriban ez volt az első számú határsáv. Ez jelent szögesdrót akadályokat, spanyol lovasokat, bunkereket, aknamezőket, elektromos zárat, nyomozókat, kémelhárítókat, besúgók tömegét. Valamennyi az „emberarcú” szocializmus találmánya... – Ez a szocialista világtábor a „békétábor” védő övezete. A besorozott határőrök folyamatos pánikban élnek. Ha agyonlőnek valakit, – két hét szabadságra jogosultak. Ha áteresztenek valakit: hadbírószágra kerülnek. (Még saját tisztjeiket is agyon kellett lőniök, ha

azok ügyetlenül provokáltak...) Naponkénti tesztkérdés volt: „Mit csinálsz, ha anyád jön?” – A válasz: agyonlövöm.

Ilyen körülmények között a református lelkipásztor állandó megfigyelés alatt állott. Napirenden provokálták őket. (Ezt e sorok írója személyesen és sokszorosan megtapasztalta.) „Ha lelkésznek és párttitkárnak vitája támad, akkor eleve mindig az utóbbinak van igaza!” – mondotta egy „püspök”.

Gulyás Lajos öntudatos gazdacsalád sarja. Otthon megtanulta, mi a munka, mi a becsület, miként és mikor kell helytállani. Losonc és Pápa neveltje. Így jól tudja, hogy mivel tartozik hazájának, nemzetének. Jézusát is jól ismerte, amikor elvállalta a 75 lelkes balatonszepezdi eklézsia gondozását. 1944-ben üldözött zsidókat mentett. Ezért a nyilas uralom kezdetével letartóztatták. A „felszabadulás” után szintén üldözötteket mentett. Félmillió ember kivégzését követelő stréber újságíró kijelentéseit ítéli el napilapban. Emiatt Népbíróság elé kerül. Ez azonban akkor még felmentette. Kisgazdapárti országgyűlési képviselőnek választották meg. Pártjával együtt őt is ellehetetlenítette a tankokra számító Magyar Kommunista Párt.

Amikor pedig konventi urak körlevelet adnak ki azért, hogy a templomokban tiltakozzanak az amerikai négerék és Makariosz ciprusi érsek sorsa miatt, 1956. május 23-án Pápán lelkészértekezleti beszédben vall hitet (Állami és egyházi felsőbbség jelenlétében!) „...Milyen hit az, amely hangozatos tiltakozásra készíti a magyar református egyházat pl. Makariosz érsek deportálása miatt és ugyanakkor egy halk aggodalmaskodó sóhajt sem csal ajkunkra afölött, hogy évről évre szaporodik a megkeresztelt magyar gyermekek száma... (Ui. durván megfenyegették a szülőket arra az esetre, ha gyermekeiket a szent kereszttségben részesítik.) Úgy gondolom, hogy az amerikai négerék és minden ame-

rikai lelki pusztulásáért Isten az amerikai keresztyéneket, de minden magyar lélek kárhozatra jutásáért elsősorban minket, magyar pásztorait von Ítéletre...” – Ettől fogva Gulyás Lajos célkeresztben volt.

A mosonmagyaróvári sortűz minden részletében ismert. Az agyonlőtt civilek száma több, mint száz. A sebesültek ennek többszöröse. Itt egy alvilági, ördögi tömeggyilkosság történt. (Ehhez hasonló esetekért a volt Jugoszláviából a hágai nemzetközi bíróság elé vitték az elkövetőket!) Ilyen „megtorlásokat” az örült Hitler rendelt el a II. világháború során.

Gulyás Lajos a népiártást követő napon érkezett vissza szülőföldjéről, a Felvidékről, lelkipásztori tekintélyével próbálta csendesíteni a méltán felháborodott város bosszúvágyát. Az egyik határőrtisztet gépkocsival menekítette ki a lincselő tömeg kezéből. Ez a bizonyos Máté Lajos nevű tiszt – ismerve a „pacifikáció” menetrendjét – a szovjet megszállást követően személyesen kérte megmentőjét, hogy azonnal meneküljön nyugatra. A lelkipásztor jó cselekedete és ártatlansága tudatában a helyén maradt. Nem sok idő múltán elkezdődött a kommunista bosszúhadjárat. A megye minden értelmiségi csoportjából egy-egy személyt kiszemeltek és halálra ítélték. Máté Lajos mentőtánuzkodását elutasította a bíróság. A kilenc halálraítélt földi maradványait 1990-ben találták meg Sopronkőhidán. A „hatalmasok” még ekkor is akadályozták az exhumálást.

Dr. P. V.

1956-ra emlékezünk

Az igazak áldása

– részletek –

I.

Annak a csodálatos 1956 őszi tízegynéhány napnak azért lehetett tartós hatása, mert az igazi Isten szerinti öröm és hála nem egy pillanatnyi helyzet hangulata. Mint ahogy a zsoldtáros sem a nap dicséretét zengi, hanem a napok Urának a dicsőségét magasztalja; ezt szeretnénk most mi is magunkban tudatosítani történelmi visszaemlékezésünk során. E napok tehát isteni távlatba kell kerüljenek, a végső szabadítás távlatába.

Ha csak e napok dicsőségéről szólnánk, akkor rövid életű volna az öröm, a hála, a dicséret, az emlékezet, hiszen csupán csak tíz egynéhány napnak volt fénylő dicsősége és rászakadt e napokra a több évtizednyi démoni sötét.

Azonban mi a napok Urára tekintünk, és ennek nyomán magunk is érezzük, miként állandóan bennünk is a hála, az öröm, a dicséret, és lesz az elvehetetlen jussunkká. Akik a levert forradalom és szabadságharc után nem csak a mögéjük került napokat látták, hanem látták a napok Urát és Istenét is, azok nem omlottak össze, azoknak a gerincét nem tudták megtörni, azok nem vesztették el a reményt és bizodalmat, azok nem pusztán panaszkodtak és sóhajtoztak, hanem örültek annak, hogy igenis lehet rést ütni az ember-teleenség és istentelenség falán. Igenis, lehet fényt lobbantani az elnyomatás sötétségében, az igazságtalanság éjszakájában.

A zsoldtáros a dicsőítést és hálaadást nem privatizálja; mindez nem marad pusztán az ő magánügye. Örömeinek és hálájának közönségben ad kifejezést; miközben ezzel a szándékát sem titkolja: „Hirdessétek velem az Úr nagyságát, magasztaljuk együtt az Ő nevét!”

Szeretett Testvérek! A dicsőítés, az öröm, a hálaadás a maga természeténél fogva közösségi meghatározottságú, ezt érzi a zsoldtáros is, ezért követ el mindent annak érdekében, hogy a hálaadásba, az örömbé, a dicsőítésbe az egész gyülekezetet bevonja: „Éreztétek és lássátok, hogy jó az Úr!” – ízeljétek, kóstoljátok az Úr jóságát.

Igen, meg kell már végre egyszer próbálni megkóstolni az Isten jóságát. Ilyen történelmi lehetőség volt 1956 októbere is, amikor nem is várt és nem is remélt módon lehetőség nyílt megkóstolni az Isten jóságát.

Megkóstolni sokéves elnyomatás után a szabadság jó ízét, az önrendelkezés édességét, a felelős döntés és választás karakteres, az elnyomó hatalommal való szembefordulásnak pedig pikánsan jó ízét.

Nos, az ilyen mélységű megtapasztalásokból, az Isten jósága ízleléséből származik az a hála, amelyet időközi rossz tapasztalatok, megpróbáltatások, meghurcoltatások, szenvedések sem képesek elnémítani.

1956 októbere egy igazi kosztpróba volt az Isten jóságából, amely megfényesítette az arcokat, és boldoggá tette a szíveket, és reménység ellenére is reményt adott. Szeretett Testvérek! Ha csak a napok dicsőségére gondolunk, akkor eltűnik, rövid időn belül elmúlik az arcok fénye és a szívek boldogsága, de ha a napok Ura, az örökkévaló Isten felé fordulunk, akkor csordultig lesz és úgy is marad a szívünk és nem halványodik el arcunk ragyogása. A napok dicsőségében tehát szükség felfedeznünk a napok Urának jóságát. Ha ezt tesszük és így tesszük, akkor lesz hatékony, értékes és hasznos az emlékezésünk.

II.

A zsoldtáros a hálaadás, a hálaára hívás után, tanít az Isten félelmére: „Jöjjetek fiaim, hallgassatok rám, megtanítalak benneteket az Úr félelmére!”. Az istenfélelem megszabadít minden egyéb félelemtől. Az istenfélelem nem más, mint Isten valóságának felismerése és elismerése.

Az istenfélelem kiúzi a szívből a félelmet és egészséges biztonságérzetet ad. Az istenfélelemben nyilvánvalóvá válik, hogy nem vagyok magamra hagyva és létem nem is lehet pusztán önmagára záruló lét; van rajtam kívül álló, felettem álló, tőlem független erő és hatalom, az élő Istené, aki nem ellenséges sorshatalmasság, hanem szövetséges Isten. Az istenhit kiszabadít a félelmek fogságából és megbátorít, bátorra, erős szívűvé tesz.

Amíg a pusztá félelem rossz tanácsadó, addig az istenfélelem alapja, kezdete a bölcsességné. Az istenfélelem nem óv meg a szenvedésektől és nem kímél meg a megpróbáltatásoktól, hiszen „sok baj éri az igazat”. Sőt több mint a hamisakat, mert az igaz fokozottan szenved az igazságtalanságok, a fonákosságok, az istentelenségek és ember-telelégek miatt, amikkel a hamis sok esetben egyenesen még dicsekszik is; és nagy kéjjel gyakorolja magát az utálatosságban, a brutalitásban, a nyers erőszakban.

Az igaz pedig ugyanakkor mondhatatlanul szenved, mert nem csupán az ellene irányuló támadást szenvedti testében, lelkében, idegeiben, hanem minden igaztalanságban és igazságtalanságban Isten és az Ő rendje elleni merényletet látja, és ez lesz számára elviselhetetlenné.

A világ azt mondja, nem kell azon csodálkozni, hogy van szenvedés, betegség, igazságtalanság, elnyomás, harc és háború, hiszen ez mindig is így volt. Az igaz azonban nem tud ebbe belenyugodni. Nem tud egyszerűen beletörődni abba, hogy a bűn sarkiból fordítja ki az Isten által szépnek és jónak teremtett világot.

Az igaz tudja, hogy a földi létben szenvednie kell, de azt is tudja, hogy sok szenvedést okozó körülménynek pedig nem volna szabad lennie; és az igaz igazán ettől a fölösleges, ettől a szándékosan, gonosz módon előidézett szenvedéstől szenved, amibe nem is tud beletörődni. Azonban válasza a gonoszság okozta igaztalan szenvedésekre nem a nyers erőszak, hanem az Isten válasza, vagyis az áldás.

Az Isten és az igazak áldásából él és marad meg a világ. Ezért volt annyira szép, fel-emelő, méltóságteljes, magával ragadó 1956 október 23-a, mert akkor az eseményekben felragyogott az Isten és az igazak áldása.

Áldás, vagyis a kéz kiterjesztése valakik és valamik fölé védelmezőleg, oltalmazólag.

Valahogy ez idéződik fel bennem az '56-os forradalmi ifjútság felvonulási kézmozdulataiban a korabeli dokumentumfilmeken.

Bereksfürdő, 2006. március 25.

Derencsényi István
esperes-lelképásztor

Egyedüli reményünk

Sokszor megpróbálok felidézni az elmúlt 50 esztendőben történt eseményeket, hogyan is volt, mi is történt akkor... Ami legjobban belevésődött emlékezetembe, az 50 év távlatából is, az 1956. év október 23. napján történtek, és az azt követő események.

Abban az időben az volt az előírás, hogy ha a férfiember elérte a 20. évét, besorozták katonának. Ha valakinek sikerült megszúnia a katonaságot, az szerencsés embernek, vagy nagyon szerencsétlennek mondhatta magát. Mivel én nem tartoztam az utóbbiak közé, hát 1954 októberében be kellett vonulnom a Városlódi úton lévő laktanyába. Számunkra minden új volt, de igaz az a mondás katonáéknál is: „a katona csak egy hónapig katona”, utána nincs új, és mi is belezökkentünk a katonaélet hétköznapijaiba. Néhányan nem sokáig örülhettünk, mert kiszóltottak: menni kellett tiszthelyettes iskolára, Fertődre. Ez bizony nem nagyon tetszett, mivel ebben

(Folytatás a 12. oldalon)

(Folytatás a 11. oldalról)

az időben még előírás volt, ha valaki csíkot szerzett, 36 hónapot kellett lehúzni a seregben.

Ha visszagondolok, az 1956. év is gyorsan rohogott tova. Már készülődtünk a leszerelésre, hazautaztunk a civil ruháért, ekkor már nem igen sokat törődünk a katonasággal. Másnap kiderült, hogy Pesten kitört a forradalom. Riadóztattak és kiosztották az ilyen esetben szükséges felszerelést. Ettől kezdve a forradalom leveréséig nem került le rólunk a harci felszerelés, akkor is csak azért, mert a szovjet sereg visszakövetelte a kölcsönadott, elhasználdott harci eszközöket. Miközben felesküdtünk Maléter Pál új miniszterre, levetettük a szovjet mintájú uniformist. Helyette új, illetve régi magyar rangjelzést kaptunk. Úgy éreztük magunkat, mint aki friss levegőre jut, és érzi annak jószágát.

Közben azért történtek dolgok: Pápán is megalakult a forradalmi tanács. Fiatalokból állt, kapcsolatot kerestek velünk. Jó volt érezni, már nem fordulnak el tőlünk azok a fiatalok, akik azelőtt bizony ellenségnek tekintettek bennünket, és hasonló hazaszeretet fűtötte őket is, mint bennünket. Megalakult a seregen belül is a forradalmi tanács. A rádiósok részéről engem választottak tagnak, és őszinte örömmel vállaltam a megbízást. Ha visszaemlékszem, talán úgy gondolom, ma sem cselekednék másképpen. Parancs-

Egyedüli reményünk

nokunk, Bagyinszky ezredes megértett bennünket, mindenben egyezsére tudtunk jutni. Soha nem felejttem el, amint mondotta: „Katonák, kitűzzük a laktanya négy sarkára a fekete szegéllyel körbe vett zászlót, ami azt jelentette az ellenségnek, senkit sem bántunk, de népünket és életünket megvédjük.” Sajnos rövid időn belül szükség is lett rá. A városból küldöttség jött, és kérte, hogy lássuk el a civileket fegyverekkel. Ők pedig, mivel járatosak voltak a szovjet katonai repülőtéren – sokan ott dolgoztak –, leszerelik a katonaságot. A tanács és a parancsnokunk úgy döntött: a mi kötelességünk a lakosság megvédelése. Azt azonban senki sem, vagy csak kevesen tudták, hogy özönlik az országba a tömegtelen szovjet katona elsőosztályú felszereléssel a mi ősi fegyverzetünkkel szemben.

Emlékezetem szerint egy kora hajnali órában riadóztattak. Ki-ki ment a kijelölt állásokba, de már akkor körbevették a laktanyát. Parancsnokunk átlátta reménytelen helyzetünket, és fehér zászlóval a kezében elébe ment a támadóknak. Ennek ellenére többször rálöttek, és mint foglyot a laktanyába kísérték. Nekem mint rádiósnak egy páncéltörő löveghez kellett biztosítanom a híradást. Életemben másodszor éreztem Istennek csodálatos megmentő szeretetét. Az elsőt 1944

őszén, amikor édesapámmal együtt akartak lelőni az oroszok, mivel a senki földjén mentünk elmenekült családjunk után. A páncéltörő a várható támadásokkal szemben az országúttól kb. 15 méterre volt felállítva. Az első harckocsi a reggeli szürkületben tisztán látott bennünket és megállt, a tornyát ránk irányította, és bár hihetetlen, 3-4 perc után továbbment. Mindannyian fellélegeztünk, és a parancsnok felszólítására, hogy értelmetlen a további ellenállásunk, vonuljunk a körletbe, nem akartunk hinni a szemünknek, de hadifoglyok lettünk. Nem engedtek bennünket sehova, sőt, több katonát, akik hazafelé igyekeztek, befogták és itt-tartották. Ez egy hétig tartott.

Végre egyszer azt vettük észre, hogy az oroszok elmentek. Ki-ki igyekezett futva elhagyni a laktanyát. Én is hosszas, nehéz út után hazaértem szüleimhez. Idehaza éreztem végre, szabad vagyok, de senki sem számított arra, hogy ilyen kommunista terror lesz úrrá az országon.

Szertefoszlottak álmaink, reményeink. Egyedüli reményiségünk maradt csak Isten és drága megváltónk, az Úr Jézus. Azt most ennyi év távlatából tudom, ha életemet nem Isten irányítja, nem tudom: ilyen helyzetben mi is történt volna velem, mert a nehéz körülmények között is éreztem: „*Ne félj, én veled vagyok!*”

Barabás József
presbiter

Bibliai kvíz presbitereknek (II.)

ÓSZÖVETSÉGI KÉRDÉSEK

- 1 Melyik városban kötött Józsué szövetséget, s később örök szolgálásra ítélte annak lakóit? Gibeá, Gerar, Gibeón, Gilgál? (Helyes válasz Józsué 9-ben)
- 2 Mezopotámiának melyik folyójánál telepedett le Izráel 10 törzse a deportálást követően? Tigris, Eufrátesz, Kébar, Hábór? (Helyes válasz 2Kir 17-ben)
- 3 Ábrahám melyik városba küldte ki szolgáját, hogy ott feleséget találjon Izsáknak? Úr, Ebál, Náhór, Hárán? (Helyes válasz 1Móz 24,4-ben)
- 4 Melyik városban uralkodott Dávid, mielőtt Jeruzsálemet tette fővárossá? Bethlehem, Hebrón, Gibeá, Sikem? (Helyes válasz 2Sámuel 2-ben)

* * *

ÚJSZÖVETSÉGI KÉRDÉSEK

- 1 Filemonnak melyik szolgája volt az, aki elment urától, de később Pál visszaküldte őt gazdájához? Epafrász, Onézimusz, Démász? (Helyes válasz Pál Filemonhoz írt levelében)

- 2 Ön szerint az egyházatyák melyik levelet idézték sokkal ritkábban, mint az Újszövetség többi levelét? Filemon, Titusz, Jakab, 2Péter?
- 3 Melyik görög női név felel meg a Tabita (=zerge) arám névnek? Kloé, Priszka, Dórisz, Dorkász? (Helyes válasz ApCsel 9-ben)
- 4 Hol élt Timótheus, amikor Pál eldöntötte, hogy útítársául választja? Derbé, Ikónion, Ankíra, Lysztra? (Helyes válasz ApCsel 16-ban)

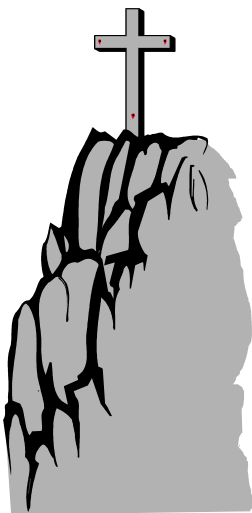
Lapzártáig a következő megfejtések érkeztek szerkesztőségünkbe: *Aux Péterné*, Abaújszántó; *Bámer Istvánné*, Tiszaföldvár; *Csatlós István*, Bés/Szlovákia; *Csetvei János*, Kalocsa; *Dobrosi Károly*, Martfű; *Enyedi Imréné*, Hajdúhadház; *Gecse Bertalan*, Sátoraljaúj hely; *Karmacs Zoltán*, Türistvándi; *Klobucsnik Imréné*, Bóly; *Dr. Medgyessy György*, Törökszentmiklós; *Mészáros Károly*, Veszprém; *id. Nemes Györgyné*, Jászkisér; *Orbázi Imre*, Tiszaújváros; *özv. Rehor Lászlóné*, Vajdác; *Szell György*, Debrecen; *Tóth Lajosné*, Tépe; *Varjas László*, Molvány. A válaszokat köszönjük, a helyes megfejtést küldők között a hatrészes kvíz végén értékes könyvjárandékot sorsolunk ki. Az újabb megfejtéseket erre a címre kérjük: *Presbiter, 1092 Budapest, Ráday u. 28.*

Dr. Békefy-Röhrig Klaudia

Mély megrendüléssel és nagy részvétellel kísérte utolsó útjára Miskolc református népe és a megye jogász társadalma dr. Novák István professzor Urat, a neves egyházjogászt, a Miskolc-Csabai kapui egyházközség hűséges presbiterét, aki életének 92. évében költözött el Mennyei Atyjához.

Professzor úr nagyívű és gazdag életpályája történelmi korokon vezetett át. Taktaszadán született református lelkész családban, még a Monarchia idején. Tanulmányait helyben, Sárospatakon és Miskolcon végezte. 1940-ben lépett igazsáügyi szolgálatba, majd a tudományos fokozat megszerzése után az Evangélikus Jogakadémia tanított Miskolcon. A polgári jog mellett az egyházjog tudós művelője volt. Élete végéig publikált. Gazdag jogirodalmi munkássága még feldolgozásra vár. Az elmúlt fél évszázad egyik legjelentősebb és legtermékenyebb egyházjog tudósát tisztelhetjük személyében. Az ötvenes években akkor vállalt közegyházi tisztséget, amikor ez önmagában is hitvallásnak számított. Hitében, egyháza iránti hűségében

Isten velünk, viszontlátásra! Dr. Novák István

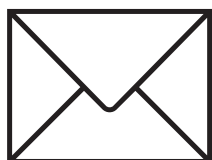

és magyarságában mindig rendíthetetlen maradt. Tudományos munkássága és bírói hivatása mellett élete végéig csendes és alázatos szolgálattelvője volt a Miskolc-Csabai kapui kicsiny gyülekezetnek. A presbiteri tisztséget rangnak és megtiszteltetésnek tartotta. Nem volt olyan istentisztelet, amelynek végén ne ő tartotta volna a perselyt. Mindenkinek megköszönte adományát. A szellem és a jellem nagyságát a lélek alázata emelte igazán magasra.

Nagy tisztelet és megbecsülés övezte az egész városban. Egyik legnagyobb elismerésként 2004-ben a város díszpolgárává választotta.

Életében mélységek és magasságok, elismerések és megpróbáltatások váltották egymást, de ezek sem elbizakodottá, sem reményvesztetté nem tették. Egész életében Krisztus ügyének elkötelezett és hű szolgálója maradt. Így emlékezünk rá tisztelettel és főhajtással. Futását elvégezte, hitét megtartotta. A feltámadás reményében nyugodjon békében.

Dr. Rózsa Tibor

Postaládkból

**Tisztelt Szerkesztőség,
szeretett Testvéreim!**

Isten kegyelméből 2004-ben került először kezembe az Önök által szerkesztett újság. Azóta rendszeres olvasója vagyok.

A megjelenő cikkeknek köszönhetően sokat tanulhatunk hittvalló őseink példaértékű életéből, szembesülhetünk jelen korunk gondjaival. Ötleteket kapunk ahhoz, hogyan végezhetjük eredményesebben munkánkat a gyülekezetünkben, Isten dicsőségére. A megjelenő versekből és Igékből erőt meríthetünk a „keskeny úton” való járáshoz. Itt szeretném figyelmükbe ajánlani Füzesi Magda JELENIDŐBEN c. versét.

Szeretném megköszönni, hogy 2004. december 5-e óta talán minden számban történik utalás az akkori fájdalmas, szégyenteljes „eredményre”.

Örömmel fedeztem fel lapunk legutóbbi számában a „Bibliai kvíz presbitereknek” című rovatot. Kívánom, minél többen vegyünk részt a „játékban”. Mellékelt lapon küldöm az első forduló (remélem, helyes) megfejtéseit.

Munkájukra Isten áldását kérve, testvéri szeretettel:

Karmacsi Zoltán
presbiter

Újévi jókívánság

Az Úr járjon előtted, hogy rávezessen a jó útra.

*Az Úr álljon melletted, hogy karjába zárjon,
oltalmazva veszedelmek között.*

*Az Úr legyen mögötted,
mikor a gonosz hátba támadni készül.*

*Ő tartsa irgalmas karját alattad, hogy felemeljen,
amikor elbuksz.*

*Az Úr töltsön be téged, hogy titkon,
befeje hulló könnyeidet letörölje szívedről.*

*Ő vegyen körül páncélként,
hogy épségben őrizhessen téged,
amikor világok és sorsok omlanak rád.*

*Az Úr tartsa fölötted áldó jóságát,
Ma, holnap – utad végéig.*

(Patrick, az írek apostola, élt 358–461,
fordította: dr. békefy)

Előszó a legújabb Aranyfüzetből

Kedves Testvérünk!

A Presbiteri Füzetek II. sorozatának (az ún. arany füzeteknek) a 2. füzetét tartod a kezében. A füzet segítség a presbiterek tanuláshoz, vagyis tankönyv, de ez a szó ne riasszon el attól, hogy elolvasd. Az előző füzetet már 4000 presbiter forgatja, talán éppen Te is, Kedves Testvérünk.

Ennek a mostani füzetnek is igen gazdag a tartalma.

Tizenhárom előadást tartalmaz az Újszövetségről. Ez az előző füzetben szereplő négy fejezettel együtt a teljes újszövetségi ismeretanyagot tartalmazza, ami a Szövetség ún. 102 órás presbiterképzési tantervét fedi le.

Új témát indít el ez a füzet, az egyházismeretet, mert az a tapasztalat, hogy presbiter társaink egyházunk szervezetéről, gyülekezeten kívüli tevékenységéről, de még a gyülekezeten belül elvégzendő munkákról is igen hiányos ismeretekkel rendelkeznek. Az egyházismeretből most csak két témát vettünk fel, de ezt is teljes egészében fel fogjuk dolgozni az elkövetkező füzetekben.

A gyülekezetépítés témája keretében három dolgot tárgyal az a füzet: a lelkipásztor, a presbiter és a diakónus tisztéről szól az első, a látogatás megszervezéséről a második, és végül arról, hogy honnan és hogyan tudhatjuk meg, hogy milyen lelki ajándékokkal rendelkezünk. Ez utóbbi azért nagyon fontos, hogy a gyülekezetben és az egyházban mindenki azt a szolgálatot végezze, amire lelki ajándéka van. Így például, jóllehet a látogatásokat nagyon fontos szolgálatnak tekintjük, de csak az tudja jól

végezni, aki erre lelki ajándékot kapott és a szükséges ismeretekkel is rendelkezik.

A tanulás, a képzés módszerét változtatlanul azokon a módokon ajánljuk, amelyeket már az előző, de mostani füzetben is táblázatos vázlatban mellékelünk.

A képzés kerete az ún. kiskör legyen, vagyis 4-7 szomszédos gyülekezet presbiteri vegyének részt azon.

Kezdődjön az alkalom olyan áhítattal, amely a hitben megfáradtának szól, vagy azoknak a presbitereknek, akik még nem tudják Jézus Krisztust személyes Megváltójuknak vallani. Ezután a helyi gyülekezet fiataljai, lehetőleg a konfirmandusai, olvassák fel a programban szereplő kéréseket és feleleteket a Heidelbergi Kátéból. Jó ha hitünk alapismereteit ismételjük, mert ez is segíti ébren tartani, megerősödni hitünket és véd a tévtanoktól.

Két előadás következik ezután. Egyik az Újszövetség témájából, a másik az egyházismeret, illetve a gyülekezetépítés témájából. Az előadásokat azonban ne a lelkészek, hanem a Füzet alapján felkészült presbiterek tartsák. A felkészülést természetesen segíthetik a lelkipásztorok (az ilyen típusú bibliaiskola témakörben **Bajusz Árpád** lp. testvérünk rendelkezik a legtöbb gyakorlattal), akik ezáltal abban az örömben is részesülnek, amit a jó tanár érez, amikor tanítványa sikereket ér el. Ennek a módszernek a haszna abban jelentkezik, hogy

- a presbiter társaink gyakorlatot szereznek az előadásban, aminek haszna a bibliaórákon, a látogatásokon és más lelki beszélgetéseken mutatkozik meg;

- baráti-testvéri kapcsolat alakul ki a felkészítő lelkipásztor és a felkészülő presbiter között;

- a presbiter jobban tiszteli lelkipásztorát, mert megtapasztalhatja, mit jelent egy olyan szolgálatra felkészülni, amilyenre lelkipásztorának egy hét folyamán többször is fel kell készülnie.

Nagyon fontos, hogy mindig legyen idő a beszélgetésekre, ha 20-25 főnél többen vannak, akkor lehetőleg csoportokban. Presbiter társainkban – tapasztalatunk szerint – igen nagy igény van a beszélgetésre. Azért is fontos ez, mert így ismerhetjük meg, hogy hol vannak a problémák életünkben.

A beszélgetés lezárásaként jó, ha egy testvérünk beszámol arról, hogy az ő életében mit jelent az, hogy Jézus Krisztus az ő személyes Megváltója.

Az alkalmat imaközösséggel zárjuk.

Végül kérjük Esperes Testvéreinket, hogy a több egyházmegyében szerzett tapasztalataink alapján segítsék a kiskörök megalakítását, amelyben Szövetségünk is igyekszik segítséget nyújtani, de különösen ajánljuk a legnagyobb tapasztalattal rendelkező Északpesti Egyházmegye esperesével a kapcsolatot felvenni.

Végül a füzet utolsó oldalán a presbiterek és gyülekezeti munkások bibliaórájára hívjuk fel a figyelmet, ajánlva mindenkinek **Imre Ernő** Bibliaiskola című könyvét.

Adjon Isten sok erőt és örömet a közös tanulásban!

Budapest, 2006. november

A Presbiteri Szövetség Elnöksége

Imádság évkezdetre

Urunk, Istenünk! Tudod, kik vagyunk: jó és rossz lelkiismeretű emberek – megelégedettek és elégedetlenek, határozottak és bizonytalanok – meggyőződésből és megszokásból keresztyének – hívők és hitetlenek.

És tudod, honnan jöttünk: rokonok, ismerősök és barátok köréből, vagy a nagy magányból – nyugodt jólétből vagy sokféle zavarból és csüggedésből – rendezett vagy feszült, vagy szétzilálódott családi körülmények közül – a keresztyén gyülekezet szűkebb köréből, vagy a széléről.

Most azonban mindannyian Előtted állunk. Minden különbözőségünk ellenére abban egyek vagyunk Előtted és egymás között, hogy nincs igazságunk – hogy egyszer mindnyájunknak meg kell halnunk – hogy kegyelmed nélkül mindnyájan elveszettek vagyunk. De abban is egyek vagyunk, hogy kegyelmedet Fiadban, a mi Urunk Jézus Krisztusban mindnyájunknak megígérted és hozzánk fordítottad.

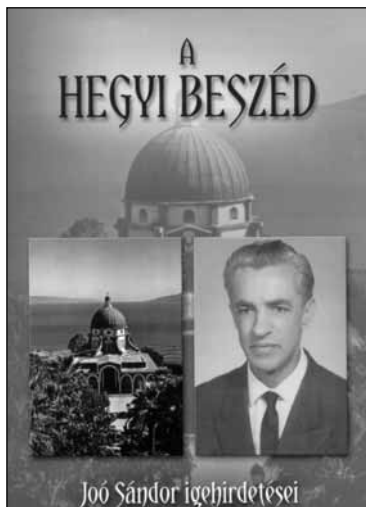
Hadd dicsérjünk Téged és hadd adjunk hálát Neked az új év kezdetén azért, hogy Tőled jöhetünk és Hozzád indulhatunk el. Hadd ragyogjon felettünk a betlehemi csillag és világítsa be utunkat. Segíts minket, hogy minden napunkon jövendő álljon szemünk előtt és azt őrizzük meg szívünkben. Ámen.

„Uram, Seregek Istene, újíts meg bennünket!

Ragyogtasd ránk orcádat, hogy megszabaduljunk!”

Zsolt 80,20

Dr. József Sándor:
A hegyi beszéd

A presbiter könyvespolcára

Pasarét áldott emlékü első lelkipásztornak igehirdetési közül ezúttal a hegyi beszéd prédikációs magyarázatát vásárolhatjuk meg gyülekezeti iratterjesztésekben vagy egyházi könyvesboltokban. A minden hónap utolsó vasárnapján, úrvacsorai istentiszteleteken elhangzott szolgálatok Máté evangéliuma 5., 6. és 7. fejezeteit veszik sorra, szinte versről-versre, kezdve a boldogmondásoktól az Úrtól tanult imádságon át a hegyi beszéd végéig. A könyv elején egy vers található az öregségről. Az előszó a már szokásos megemlékezés, melyet *Regéczy Nagy László* mondott József Sándor sírjánál az előző évben. A kötetben olvashatunk egy ifjúsági bibliórát, melyet házasság előtt álló fiataloknak

ajánlunk. *Szolnoky Elemérné Vitális Ilona* pasaréti gyermekmissziós esküvői beszéde is megtalálható a kötetben. A címlapon a Nyolc boldogmondás temploma látható a Genezáreti tó partján, ahol Jézus a hegyi beszédet mondhatta, valamint József Sándor fiatalkori képe. Ajánljuk a kötetet mindenkinek, aki jobban szeretné megismerni és megérteni, mit tanított Jézus Krisztus a hegyi beszédben. A szép kiállítású könyv 168 oldalon 31 igehirdetést tartalmaz. Ára gyülekezetekben 600 Ft, könyvesboltokban 800 Ft.

Kapható, illetve megrendelhető:
Református Egyház 1122 Bp. Csaba u. 3.
postai címen. Tel.: 376-9207.

Ajtony Artúr

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

OKTÓBER

14. Hejőcsabán tartotta alakuló közgyűlését dél-borsodi területi szervezeteink.
20. a Szövetség elnöksége kibővített elnökségi ülést tartott, amelyen döntöttek – többek között a 2007. évi tagdíjakról és előfizetési díjakról.

NOVEMBER

4. Hódmezővásárhelyen volt presbiterképzési alkalom, amelyen a jelenle-

vők úgy döntöttek, hogy a tisztújítással megvárják az új tagok jelentkezését és csak február elején tartják meg a tisztújítást.

11. az észak-borsodi területi szervezet tartotta tisztújító közgyűlését Kazincbarcikán.
18. a baranyai területi szervezet Bólyon, a tolnai területi szervezet Dunaszentgyörgyön tartotta tisztújító közgyűlését. (A megválasztott tisztségviselőket lapunk későbbi számaiban bemutatjuk.)

Közlemény

Szövetségünk elnöksége,

a Közgyűléstől kapott felhatalmazás alapján

október 20-i elnökségi ülésén úgy határozott, hogy 2007. évben a tagdíjat változatlanul 1000 Ft/évben állapítja meg, a Presbiter előfizetési díját azonban az áremelkedések miatt kénytelen 1400 Ft/évben megállapítani.

Az egyes példányok ára 240 Ft/példány.

A külföldi előfizetési díjak változatlanok.

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Dr. Papp Vilmos, Kövespataki László, Mikó László, Mucsi András, Pintér Mihály, dr. Viczián Miklós.* Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. Békefy Lajos.* Felelős kiadó: *D. h. c. Szabó Dániel.* Tördelés: *Heckmann Tamás.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Bp., Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetsseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 1200 Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 2500 Ft, Európába 20 EUR, a tengerentúl más országaiba 30 \$. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományait is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készült a Százszorszép Kft. nyomdájában. Felelős vezető: *Vas Ágota.* Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek

nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 220 Ft

Ragyogsz-e még égi fény

1. Ra-gyogsz-e még é - gi fény, Ső - tét éj - sza - kánk - ban?
 2. An - gyal é - nek hang - zol - e Bű - nös Bá - be - lünk - ben?
 3. Kis gyer - mek mo - solyg - sz - e még Já - szol böl - csős - e - kéd - ben?

1. Tün - dö - kölsz - e biz - ta - tón A bű - nös vi - lág - ban?
 2. Bé - kes - sé - get hir - detsz - e Fel - dult ke - be - lünk - ben?
 3. Szál - lást vaj - jön vé - szel - e Csüg - ge - dő szi - vünk - ben?

1. Gyűlj ki uj - ra s hir - des - sed: Él az Úr, az Is - ten,
 2. Oh zen - dülj meg s mond - jad el, Él az Úr, az Is - ten,
 3. Oh add, hogy szi - vünk, sze - münk Most csak té - ged lás - son,

1. Ir - ga - lom - mal ránk te - kint S fé - nyes - ség lesz itt lenn.
 2. Ke - gyes sza - va fel - hang - zik S bé - kes - ség lesz itt lenn.
 3. Ak - kor lé - szen vég - re itt I - ga - zi ka - rá - csony!

Karácsonyi jókívánságok

Ahogy a csillag megállott a betlehemi barlangistálló fölött,
 Úgy ragyogja be életednek minden napját
 Isten Igéjének világsága.

Amint az angyalok hirdették:
 békesség a Földön minden embernek,
 Úgy lakozzon házában és szívedben Isten békessége.

Miként a barlangistálló nyitva állott mindenki előtt,
 úgy érezd meg Te is: Isten atyai hajlékának kitárt ajtaja
 haza vár Téged

Amint Mária az Igét szívében forgatta,
 úgy járjon át Téged is egészen Isten Igéje.

Ahogy József és Mária
 odaadóan viselték gondját a Gyermekeknek,
 Úgy viselj Te is gondot azokra, akiket Isten reád bízott.

DRBL

Prédikál az ibolya (I.)

Szerény kis virág, mégis a Teremtő Isten szeretetéről prédikál. Mit keres a „Történelmi lecke” című könyv borítóján az a bizonyos két szál ibolya? Hogyan került oda? Mert a könyv szerzője előhívta 61 éves préházából, a Biblia lapjai közül. Ott szerénykedett már évtizedek óta. Talán arra várt, hogy megszólítsák. Megtörtént. Sarolta lányunk tudott erről és úgy látta jónak, hogy elhalványult, alig színes állapotában is van mit mondania. A múlttól, a történelemtől a jelennek. Az Isten szeretetéről, amely átível évtizedeken, mert örök. Mert a történelmet nem az emberek csinálják, ám annak időtlen résztvevői, eszközök. Az én ibolyámból lehetett volna humor, vagy ahogyan a Biblia írja, tűzre vettetés, mint a mezőnek megannyi virága. De ezt a Teremtő nekem ültette, mert mondanivalója volt általa. Mennyei üzenete.

Az ember általában csak a nagy dolgokra figyel. Pedig az életnek vannak apró üzenetei. Nekem ilyen az ibolya. Ha a virágok királyt választanának, én az ibolyára szavaznék. A történet 1944. december 12-én kezdődött. Banáról indultunk el. Bana egy 2000 lakosú komárom megyei kis falu.

Kidobolták, hogy minden 16-20 év közötti fiút jelentkezzen háromnapos hideg étellemmel a falu községébe. Ezek voltak a magyar levették. A cél az volt, hogy kivisznek bennünket Nyugatra, mert különben az oroszok visznek el Keletre. Ugyanis az akkori hatalom felajánlott bennünket Hitlernek katonai szolgálatra. Örült gondolat volt. Becslések szerint lehetett vagy 120-150 ezer ez a levette létszám. Németország különböző részeire szétszórták, más-más feladatra őket. Felért egy népiirtással. Később valóban kiderült, hogy az oroszok elhurcolták a fiatalokat és az időseket is „malenkij robotra”. Sok magyar levettét is. – Érzékeny búcsú a családtól. Kétségbeesett sírás, könnyek között elválás. Irány a nagy ismeretlen. „Szép magyar levették, aranyos vitézek! Jaj be keservesen, jaj be búsan néztek. Merre, meddig mentek? Harcra? Háborúba? Hírvirágot szedni gyöngyös koszorúba?” Nagyon nem akartunk menni. Apám, aki megölelt, könnyek között búcsúzott tőlem. „Vigyázz magadra!”

Ő, aki megjárta az I. világháború poklát (Doberdó – Isonzó) tudta már, mi a háború. Mocskos emberi cselekedet az élet ellen, bizonytalan cél érdekében.

Indulás előtt Döbrössy Lajosné nagynéném kezében szorongatva, szinte rohanva, hogy el ne késsen, átadott egy kis Bibliát. Olyan puha fedelű, zsebbe való. Lelkemre kötötte, hogy a 91. zsoltárt majd olvassam el és majd rendszeresen használjam. Én mint nagyokos, mondtam, hogy hol lesz nekem arra időm: – a háborúban nincs „belső szoba”. Beletettem a hátizsákomba. Bizony, mikor elfogyott a háromnapos étel, elő kellett vennem a lelki táplálékot a nehéz napokon, mert voltak bőven. Kísérőm volt mindvégig, egészen hazatérésemig.

Néhány társunknak a búcsúcsók az utolsó volt, mert nem tértek haza. Odavesztek. De nem voltak biztonságban az otthoniak sem. Mint hazatérésemkor megtudtam, a ház tövébe egy 50 kg-os bomba fűródött a földbe, ami nem robbant fel. A pincében tizenhárman voltak. Ott volt a falu lelkésze is. – „Aki a Felségesnek rejtekében lakozik...” – Hol a biztonság? Tömegsír lehetett volna.

Banáról lovaskocsival vittek bennünket Komáromba a vasútállomásra. Nyitott tehervagon platóján Hegyeshalomig. Onnan gyalog Bécsújhegyig. Majd zárt marhavagonban Neuhammerig (valahol a Szudéta vidéken van). Kegyetlen, havas, fagyos idő volt akkor ott. Több óras várakozás után egy katonai tábor lóistállójába „szállásoltak” be bennünket. Ott töltöttük karácsony szentestétjét. Ebben a táborban már a német hadsereg tisztjei vetek át bennünket. Egyik nap reggelén kivézték a szomszédos homokbányába kivégző négyesöghöz. A homokfalhoz elővezettek egy szökött német páncélos katonát és két magyar levettét. Mi volt a vétük? Nem tudtuk! A cél viszont ismert: megfélemlítés. Így működött a német-magyar „fegyver-barátság” a háború utolsó hónapjaiban. Ezek a gyerekek nem lehettek több, mint 15-16 évesek.

Nagy Géza, Tata
 (Folytatjuk)